

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK FOLYÓIRATA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VIII., FESZTETICS-UTCA 3. SZÁM

<p>Megjelenik évente 10 számban. Előfizetési ára egy évre 24 pengő.</p>	<p>Szerkeszti: GYÖRGYFY ÁKOS</p>	<p>Egyesületi rendes ta- gok a lapot tagdíjuk fejében kapják.</p>
---	--------------------------------------	---

TARTALOM: Beszédpedagógiai hanglemezek. (Füzesi Árpád.) — A Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Munkarendje. (Horényi János.) — Fonetikai szakkifejezések és azok értelmezése. (Hanyvári Pál.) — † Vissi Margit. (Fertőszegi Berta. — Horényi János.) — A „Magyar Siketnéma” lap „Gyermekeknek” című rovatáról. (Wayán Ferenc.) — Tagnévsor 1943. december végén. (Zsenaty Dezső.) — Lapszemle. — Hírek, vegyesek.

Beszédpedagógiai hanglemezek.

Beszámoló a siketnémák budapesti m. kir. áll. intézete Hangtani Laboratóriumának hangrögzítéseiről.

A gyógypedagógiai tudomány fejlődésének nemcsak elméleti, hanem gyakorlati síkon is haladni kell. Az újabb technikai vívmányok mélyítették ki az orvostudományt, hiszen a mikroszkóp és röntgenológia óta sok sejtett, de be nem igazolt feltevéséből exakt ismeret lett.

A siketnémák budapesti m. kir. áll. intézetében 3 évvel ezelőtt létesített Hangtani Laboratórium azzal az alapelgondolással létesült: menteni! Menteni a siketség hangszáftelenségéből azt, ami még megmenthető. Nem csupán a kézzelfogható hallási szigetek alakjában feltűnően észlelhető hallásmaradványra gondoltunk, hanem a dr. Bárcei által körülírt szunnyadó hallás felébresztésére, a hallási anémia területén való kísérletezésre és az e téren sejtett kódos kérdések tisztázására.

A tudományos kérdéseink előbbrevitelében ügyosztályunk vezetőségében értékes támogatókat tisztelhetünk. A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr engedélye folytán beszereztünk egy hanglemezvágó- és hangleadó gépet, mely a hozzáfűzött reményeket mindenben igazolta. Lassú, következetes munkánk nyomán ma már apróbb eredmények mutatkoznak, melyeknek féltéséről siketügyi- és beszédpedagógiai szakosztályi üléseink egyikén előadás és bemutatás formájában már tájékoztattuk a kartársakat. Mivel azonban a hangvizsgálatok a siketnémákkal viszonylatban szoros kapcsolatot jelentenek a beszédmozgási területekkel, további kutatásaink megkívánják a mozgókép-felvévő- és leadó berendezés beszerzését is, valamint a technika legújabb vívmányát, a hangos röntgen-beszédtechnikai felvételeket. Ez utóbbiakból, (a hangos röntgen-beszédtechnikai felvételekből) a Szakosztály elnöksége 1944. január hó vége felé bemutatott tartott a németországi tudományos hangtani felvételek közreadásával.

Kutatói síkjaink közül 3 kutatási terület az, melyről szeretnénk szólni:

1. A *kiejtés-tanítás tisztaságának ellenőrzése* sarkpontját képezi oktatásügyünknek. Állíthatjuk, hogy csak abban az osztályban áll meg kiejtés te-

rén a fejlődés, ahol az osztályfőnök megelégszik az eredménnyel. Ez a „megelégedés” azonban relatív. Abszolút értelemben a normális beszéddel viszonylatban igen nagyok a távolságok, azaz: érthetőség szempontjából a mi sikerteléma oktatói „gyakorlott” fülüink sok mindent belehall, beleérez a kiejtésbe, olyanokat is, melyek valójában mincsenek meg, illetőleg egy idegen, mondhatnám „civil” számára felfoghatatlanok. Talán magyarán ezt úgy fejezhetnénk ki, hogy az idegenek sok esetben nem értik meg növendékeink beszédét. Egy-egy osztály, sőt egy intézet kiejtési értelemben vett jóságát az objektív ítélet számára úgy dolgozhatjuk fel, ha az Istenes-féle, országos viszonylatban végzett „Olvasás-kiemelési vizsgálat”-hoz hasonlóan hanglemezekre vesszük az egyes növendékek kiejtését, olymódon, hogy a probandusokat egy-egy számmal jelöljük csupán, anélkül, hogy az osztályfőnök tudná, hogy növendéke milyen sorszámmal kapott. A tanári testület ezek után bírálóbírósággá alakul át és 5 fokozatú ítéletben osztályozza le teljesen tárgyilagos megítéléssel minden egyes sorszámú beszélő gyermeknek kiejtés tisztaságát, illetőleg érthetőségét. Az osztályfőnökök az objektív kritika nyomán, munkaeredményeiknek fokozására szolgáló kényszer hatása alá kerülnek. Sajnos, intézeteinknek ilyen irányú munkáját a tanév megrövidítése megszakította.

A múlt évben már, ha nem is ezzel a céllal, — osztályonként bizonyos eredmény lerögzítések történtek. Minden osztályfőnök minden növendékének hangja lemezekre került. Ezekből a lemezekből 3 fokozatot be is mutattunk a szakosztályi ülésen.

Ez ideig a következő lemezek vették fel:

1. szám. I. a. (Pető Ferenc) növendékeinek kiejtése.
2. szám. I. b. (Murányi Antal) növendékeinek kiejtése.
3. szám. II. a. (Giesser Györgyné) növendékeinek kiejtése.
4. szám. II. b. (Györgyfy Ákos) növendékeinek kiejtése.
5. szám. III. a. (Ujvárosy József) növendékeinek kiejtése.
6. szám. III. b. (Gyórfy Pál) növendékeinek kiejtése.
7. szám. IV. o. (Fehér Sándor) növendékeinek kiejtése.
8. szám. V. o. (Pirovits Jenő) növendékeinek kiejtése.
9. szám. VI. o. (Szomor Endre) növendékeinek kiejtése.
10. szám. VII. o. (Kovács Dezsóné) növendékeinek kiejtése.
11. szám. Konopás István VIII. o. (Thüringer János) növ. társalog.
12. szám. Lisztmajer Ádám VIII. o. (Thüringer János) növ. társalog.
13. szám. Wellner György VIII. o. (Thüringer János) növ. társalog.

2. A *beszédhibák javításának problématerületén* is nagy értéket képvisel a lerögzített hang. Elsősorban a beszédhibák extrém eseteinek könnyen hozzáférhető lerögzítésére alkalmas a hanglemez. Az afázisaktól kezdve az összes beszédhibák a dadogás, hadarás, pöszebeszed, orrhangzós beszéd, tipusos bemutatásnál célzó gyűjtemény összeállítása a Hibásbeszédtek intézetének tudományos gyűjtőmunkája kell hogy legyen,* már csak a tanárképzésünk szempontjából is, mert a beszédhibák egy-egy extrém esete nem mindig áll rendelkezésre oktató-bemutatás céljából. De a gyakorlati munka-eredmények objektív szemlélete is megkívánja, hogy főleg súlyosabb eseteknél a kezdeti státus lerögzítéssék, a javuló, illetőleg a gyógyult stádiummal való összeegyeztetés céljából. Az elsődleges és másodlagos együttmozgások majd csak a szinkronizált hanglemezen lesznek bemutathatók. A hanglemezen természetesen ezek még nem rögzíthetők. Az előbb említett mozgófénykép-felvételek szükségessége itt is mutatkozik.

A szakosztályi ülésen 4 lemezt mutattunk be. 2 probandus, 1 nő és 1 férfi lemezei voltak ezek. Mindkettő súlyos dadogó. Kezelésüknél a bevált és ismert eljárásokon felül a Magyar Phonetikai Társaságban elhangzott Kamizsai-féle előadásban is megemlített „Személyiség áttétel”-t kísérleteztük ki. A személyiség áttételnek lényege az, hogy a probandust személyiségi státusából pszichikusan kiemeljük. Beleléő szerepet adunk neki, hogy úgy mondjam, ön-

* Mivel ez idő szerint a két intézet egy igazgatás alatt áll, a Hangtani Laboratórium mindkét intézet céljait szolgálta.

magából kiléptetjük, s a beszédtechnikai szempontból „beteg személyiségből” kilépve, új képzelt pszihikus környezetben, mint új ember, gátlásmentesen beszédlebonnyoltás zavartalanságát eleve biztosítja. Ez a beleélő szerep jelen esetben az öregasszony, illetőleg öregember szerepe volt, mely azonban magasabb intelligenciájú eseteknél 1—1 színészszerepébe való beleélést, vagy módorának az utánsását is jelentheti. Meg kell jegyeznünk azt, hogy itt nem betanult szerepekről van szó, hanem spontán beleélési módról és egész spontán kibuggyánzó szövegről.

Beszédhibák körlemezei, beszédjavítási kísérletek, eredmények:

1. Súlyos dadogás. (Cs. Gizella alapfelvétel).
2. Súlyos dadogás. (Cs. Gizella II. felvétel 3 hónappal később).
3. Súlyos (együttlmozgásos) dadogás. (V. Lajos alapfelvétel.)
4. Súlyos (együttlmozgásos) dadogás. (V. Lajos II. felvétel 3 hónappal később.)
5. Személyiség áttétel. (Cs. Gizella.)
6. Személyiség áttétel. (V. Lajos.)
7. Súlyos tónusos dadogás (K. Ernő).
8. Hadarás (K. nővér).
9. Centrális bémulás. (S. Iván.)

3. *A zenei hangterek tudatos és aktív adagolását szolgálja a Hangtani Laboratóriumnak a zenével való foglalkoztatás.* A mult tanévi audiometrikus vizsgálatok világosan mutatták, hogy a növendékek igen tekintélyes része a nagyothallás homokpadjára menthető át. Hogy ez gyakorlatban mit jelent, erről a szakemberek előtt véleményem szerint beszélni felesleges. Magunk között szólva, ez a növendékanyag az, mely sok esetben „legjobb növendékeink” címét kapta, s az osztálybemutatóknál nem egyszer akaratlanul is, mint a „siketnéma-oktatás eredményei” túlélynős megítélést provokáltak, jóllehet, — ezt felelősségem tudatában állítom, — kiképzésük sokkal, de sokkal tökéletesebb lehetett volna, ha az akusztikus lehetőségeket módszeres tudatos-sággal fejlesztettük volna náluk.

Röviden tehát, a Hangtani Laboratórium akusztikusan bekapcsolja a fenti céllal a zenét is, hogy az aktív hallást indokolt esetben felébbressze, ápolja, nevelje azzal a céllal, hogy a zenei hallóképesség fejlődését szolgálja, s a beszéd ritmusos és zenei hangsúlyának felismerésére minél érzékenyebbé tegye a fület. Másszóval, a magassági hangsúly számára előkészítse a gyermek hallószervét. *Nem muszávaltatni* akarjuk tehát a siketet, hanem az eltűnés veszélyének kibett hallóképességet megmenteni, a valóságosan siketek reménytelen csoportjából.

A „gyógyzene” területéről 2 lemezt mutattunk be. Az első egy ma már polgári iskolát végző tanítványunk zenei képzésének eredményét mutatja, a másik pedig az 5 tagból álló kísérleti harmonika zenekar sok fáradságot és időt képviselő szerény eredményét érzékelteti.

A hallásfejlesztő kísérleti foglalkoztatás lemezei:

1. sz. Himnusz. (Játsza az öttagú „kísérleti harmonika-zenekar”.)
2. sz. Weltner György harmonikázik. (Két magyar dal.)

Végül az intézet és a laboratórium számára megrögzítettük azoknak a hangját is, akiknek értékes személyiségét legalább hangjukban szeretnők megőrizni a szaktörténelem számára.

Emlékemezek:

1. Velics Lajos államtükár intézeti látogatása.
2. Dr. Madzser Imre egyet. tanár, a globális módszerről.
3. Simon József t. tanácsos, tanulm. felügyelő emlékszávai.
4. Istenes Károly főiskolai- és skn. intézeti igazgató beszél.
5. Safarics Lajos zágrábi siketnéma-intézeti igazgató látogatása.
6. Főiskolai hallgatóink a hangtani laboratóriumban 1944-ben.

Ily módon dolgozik és óhajt tovább, egyre szélesebb területeken dolgozni Hangtani Laboratóriumunk a hangrögzítés területén, a beszédgyógypedagógiai szolgálataiban.

Füzesi Árpád.

A Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Munkarendje.

Még a múlt nyár folyamán kaptam kézhez dr. Bárczi Gusztáv kiadásában a Főiskola I. évfolyamának munkarendjét. Annak a főiskolának munkarendje ez, melynek kivívásáért elődeink a századforduló éveiben egy emberként álltak helyt az eszményi harcban, melyet oly sok és alaptalan támadás ért 1932 körül, dr. Tóth Zoltán igazgatósága idején, s amelynek sorsa 1938 körül mindannyiunkat őszintén aggasztott. Az érlelmiségi osztály túltermelése akkor már a mi pályánkon is érezte hatását s ez volt az az időszak, amikor e féltve őrzött büszkeségünket memorandumokkal igyekeztünk életben tartani s a holnap számára átmenteni, tudva azt, hogy eljön egyszer a felvirágzás ideje is.

A kiadvány áttekintése után türelmetlen és élénk érdeklődéssel vártam szaklapunk egymást követő számainak megjelenését, egyre kíváncsibbá válva, akad-e ugyan kartárs, aki méltónak tartja e kérdéssel foglalkozni. Biztam abban, hogy néhány évtized gyakorlati tapasztalatával egyrészt, másrészt kellő elméleti felkészültséggel és az egész problémát átfogó szellemmel mégis csak lesz valakinek néhány szavas megjegyzése a felette komoly és mindannyiunkat nagyon is közéről érintő tárgyhöz.

Valószínűleg beszélgetés tárgya volt a kérdés inlézeteinkben a tízperces szünet alatt, de nem keltett senkiben lelki feszültséget s így fájón kellett tapasztalnom, hogy mint köznapi dolog mellett, közömbösen haladt el felette tárnáságunk fiatalja-örege egyaránt. (Figyelő név alatt közben megjelent egy cikk. Szerk.)

Magam, hogy tájékozódjam a kérdésben, szaklapunk 1933-tól megjelent számain — vagyis 10 év termését — tekintetem át. Nehézséget jelentett már ez is, mert a debreceni intézettel kellett kölcsön kérni. Lehet, hogy előnyösebb lett volna a 900-as évek lapjait tanulmányozni, mert legalább megtudtam volna azt, mely uralkodó eszmék és komoly indítókok hatása alatt szervezte meg annak idején felettes hatóságunk a siketnémák, vakok és értelmi fogyatékosok nevelés-oktatásával foglalkozó tanárok képzését célzó gyógypedagógiai szaktanfolyamot, melyből idővel a Gyógypedagógiai Tanárképző Intézet s végül a négy évfolyamban kicsúcsosodó Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola fejlődött terebélyes fává. Módom lett volna ennek alapján megállapítani, mennyiben van az akkor oly hatékony érveknek napjainkban létjogosultságuk, melyek azok melyek elavultak, idejüket múlták s mint ilyenek tarthatatlanok, elhagyandók; melyek a még ma is helytállóak s mi az, ami mindezeneken felül megvalósítandó.

Ami az eltelt 10 év idevonatkozó munkásságát illeti, azt nagyon röviden lehet összefoglalni. Bírálatok, támadások, cáfolatok, nyilatkozatok váltogatják egymást. Egyet azonban meg kell állapítanom, hogy ezek napjainkban teljesen elmaradtak. Sajnos nincs időm, márpedig a tudományos munkálkodáshoz nagyon, de igen sok idő kell, de igen érdekes dolog volna tanulmány tárgyává tenni azt, milyen mozzanatok, érvek, mely téves eszmék újraértékelése folytán fogytak egyre inkább e cikkek, míg végül is teljesen megszüntek. Vajjon a megalkuvás, vagy a 40 évi munka után megérdemelt nyugodalomba vonulás következtében halkult el a hang, avagy talán az újabb tárnármegzédék gyakorolt olyan hatást az idősebbre, melynek nyomán egészen megváltozott azok mentalitása, vagy apa és fiú vitájává alakult-e át (mint-hogy sok gyógypedagógiai tanár családjában a gyermek az apa foglalkozását választotta) vagy egyszerű megalkuvás, rezignálódás eredménye-e, nem tudhatom. Ha így is történt, kérdés, vajjon helyes és a legjobb-e? Egy a lényeg s ez teljes bizonyossággal megállapítható, nevezetesen a személyi élel bíró közlemények elmaradtak, a Tanárképző továbbra is egységes képzés mellett maradt, pusztán a tanulmányi idő csökkent, 8 félév helyett 6 félévre. A kisegítő iskola, mely szintén közkedvelt céltábla volt, a számkivetett mostohagyermek

„Hamupipóke” szerepét töltötte be s amelyről minduntalan azt hallottuk, hogy az ott folyó munka nem gyógyítva nevelői tevékenység, hála Istennek éppen napjainkban olvad be fokozatosan közénk. (Bpest., Mosonyi-utcai, debreceni, kispesti, újpesti, pestszenterzsébeti kiegészítő iskola.) A legnagyobb elégtétel azonban mégis csak az volt, midőn az töltötte be ennek az egységes képzőnek igazgatói székét, aki maga is neves ellenzójének számított. Örömmel tölt el, hogy sem Istenes Károly, sem Bárczi Gusztáv nem tért el a jegecesedő formától s amikor Bárczi a lehető legszélesebb alapokra igyekszik helyezni a fundamentumot, minden reményünk meg lehet, hogy ez a forma tartósnak, sőt véglegesnek bizonyul. Hogy előadókul a Pázmány Péter Egyetem tudós tanárait sikerült megnyernie, akik elméleti és gyakorlati felkészültségükkel, tudományos és irodalmi munkásságukkal már régen kivívták elismertségüket, az Tanárképzőnk jövőjét és értékét mindenkorra biztosítja. Mellettük ott olvashatjuk legjobbjainkként emlegetett karitársainkat, akikre az a nagy feladat hárul, hogy előbbiekkel minden vonatkozásban lépést tartsanak.

A Munkarend megjelenése óta szinte egy év telt el s amikor a II. év munkarendjének kidolgozásán kell fáradozni, szerelném a következőket elmondani:

Fontos tényező kell legyen mindkét éven át az irodalmi munkásságra való céltudatos nevelés. Szaklapunkban alig jelenik meg önálló kutatómunkáról szóló beszámoló. Nyomatásban csak Tóth Zoltán és Sulyomi-Schulmann könyve jelent meg. Egyedül Bárczi surdомуtítás corticális kórképének felállítása után olvashattuk és láthattuk, hogyan végeznek kutatómunkát, hogyan kell azt ellenőriztetni, annak elvégzése után közre bocsájtani, gyakorlatilag alkalmazni s végül a kritikákat fogadni.

Az irodalmi élet szerkesztése és színvonalának emelése érdekében még 1937-ben küldöttem az akkori szerkesztőnek egy cikket — nem jelent meg —, melyben rámutattam arra, mennyire fontos volna, hogy oktatásügyünk mind-egyik ágazata évenként egy-egy tételt tűznie ki. Ez alkalmas volna a legfontosabb kérdések állandó ébrentartására, a fiatalabbaknál az íráskészség fejlesztésére, a bírálóbizottságnak elmélyülő kritika és tárgyilagosság gyakorlására. Az írói készség, bármennyire is Isten adománya, nem jelentkezik egész fejlettségében, pompájában, azt gyakorolni, csiszolni kell, hogy egyszerűvé, világossá és ez által könnyen érthetővé váljék.

Fontosnak tartom, hogy a hallgatók szakszerűen készíthessenek elő a tudományos munkálkodásra. A felsőfokú (egyetemi) oktatás lényeges tartozéka, kelléke, velejárója a szemináriumban végzett gyakorlatok. Itt nyújtanak az ifjúnak lehetőséget arra, hogy a szemináriumhoz tartozó könyvtár anyagán keresztül bepillantasson az általa majd művelendő tudományágba. Megismerkednek a katalógus használatával, rendszeresen látogatják az Egyetemi Könyvtárat és Levéltárat, bemutatják nekik, hogyan kell egyes forrásmunkákat megkeresni, hogyan kell egy munkával megindulni, a megírandó értekezés anyagát összegyűjteni, rendezni stb., stb. Miután minden kar hallgatói részére kötelező a filozófia hallgatása, de hallgathatnak logikáról, esztétikáról, etikáról szóló kollégiumokat is, megismerkedhetnek azokkal a legelemibb nézőpontokkal, amelyek szerint valaminek a tartalmát vizsgálni, bírálni lehet és kell. Ugyancsak ezek hozzásegítik a hallgatókat a rendszeres, tudományos gondolkodáshoz, okoskodáshoz; a tudományos szemlélethez. Nem is emlitem azon doktorjelölteket, akik egyenesen a tudomány továbbvitelére készülnek. Ez még nem is minden, de már most feltehetem a kérdést, mi volt meg mindebből nálunk a múltban?

Egy-két lapnyi terjedelemben a főiskolai ifjúság számára is lehetne helyet biztosítani lapunkban, hogy szárnypróbálgatásait már akkor megkezdhesék. Ha mással nem, legalább egy könyv ismertetésével.

És végül, mindannyian várjuk a tanszékvezető karitársak értékes útmutatásait, hisz az ő elgondolásaikat, elméleti okoskodásaikat mi, a gyakorlat emberei varázsoljuk át közkinccset jelentő eljárássá, módszerré, ők a messze előre és jövőbe világító fáklyák, melyek a követendő utat jelölik ki.

A mi pályánk, amellett hogy rögös és fárasztó, nagyon fiatal is. Most, midőn az eljövendő évszázadra rakjuk le alapjait, szeretném, ha cikkem sok-sok gondolatot váltana ki. Mert bizonyosan akad benne néhány igen megszívlelendő is. Nekünk egyetlen okos szót sem szabad veszni hagyunk. Legyünk minél többen, kik az új épület tégláinak lerakásánál szerény erőnkkel közreműködünk, akár felhasználják azt, akár nem.

Horényi János.

Fonetikai szakkifejezések és azok értelmezése.

— Affrikata: egy záróhangnak és egy réshangnak kapcsolata. Ilyenek: ts, dz, stb.

Akadályhangok: vagy másképpen mássalhangzók, mert elv ezeknél akadályok létesítése. Pl.: b, d, gy, g, stb.

Alaphang: az összetett zenei hangnak része, mely egyetlen szabályos rezgéshullámból áll.

Alapnyomaték: a nyomatéknak azon foka, mellyel rendes körülmények között egy hangot képezünk.

Alveoláris terület: a szápadlásnak legelülső része, az u. n. foghús azon üregecskéik fölött, melyekbe a felső fogak vannak ágyazva.

Apex: a nyelv hegyének, jobban mondva patkóalakú szélének azon része, amely a nyelv nyugalmi helyzetében a két fogsor találkozó széléivel érintkezik.

Aspirata: egy záróhangnak és egy h hang kapcsolata. Ilyenek: ph, th, dh, kh, gh, stb.

Átíró hangrajz: Dunay Ferenc fonetikus írásának neve.

Átmeneti hang: az a hang, melynél beszélőszerveink igen rövid, szinte mérhetetlenül rövid ideig maradnak ugyanazon helyzetben, úgyhogy egymagukban szomszédos hangokhoz való kapcsolódás nélkül nem is képezhetők.

Átmeneti kapocs: a beszélőszerveknek egyik hangról a másikra való mozgása a legrövidebb úton és módon.

Beidegzés (innervatio): a mozgásra vonatkozó elhatározásnak az illető szervhez való eljuttatása.

Beszédelem: jelenti beszédünk hangos és hangtalan elemeit egyaránt.

Beszédhang: beszélőszerveinkkel előidézett és beszéd céljait szolgáló hangok, melyeknek képzésekor beszélőszerveink aránylag hosszú ideig maradnak változatlan helyzetben.

Bilateralis artikuláció: a nyelvnek oly működése, melynél a zárszerű helyzet közepén alakul ki, de tőle kétoldalt rés keletkezik, ezért kétrésűnek is nevezzük. Ilyenek az l-féle hangok.

Bilabialis artikuláció: a két ajak segítségével képzett artikuláció.

Bilabialis zárhang: a p és b hang.

Bilabialis réshang: a két ajak segítségével képzett f, v, sz, z.

Cacuminális képzés: vagy retroflex, a postalveolárisnál is hátrább, prae-palatalis területen a nyelv hátrahajlításával képzett zárhang. Pl.: cacuminálisos t.

Corona: frons, a nyelvnek azon része, mely a nyelvhegy mögött van, a nyelv nyugalmi helyzetében a felsőfogsor belső falával és a foghússal érintkezik.

— Csettentő hangok: a lélekzéstől független, de mégis beszélőszerveinkkel képzett hangok.

Csökkentett nyomatok: a levegőnek az alapnyomatékánál gyengébb erővel való kiszorítása.

Dentilabialis réshang: az alsó ajak és felső fogsor segítségével képzett réshang.

Egy akadályú hangok: mindazok a hangok, melyeknek képzésekor a levegő csak egy akadályba ütközik. Pl.: p.

Egyrésű hangok: f, v, sz, z, s, zs, j, h.

Előreható erejű asszimiláció: a magyar kiejtésben csak ritkán fordul elő. Az idetartozó esetek a következők:

anyja, hagyja, bátyja, ezek hasonulnak és lesz anyya, hagygya, bátya.

Erősségi hangsúly: a levegőnek az alapnyomatékánál fokozottabb nyomattal való kiszorítása.

Explozió: a zárlat következtében összepréselődött levegő robbanásszerű távozása a szájüregből.

Féhang: a legelterjedtebb felfogás szerint azon magashangok, melyeknél bizonyos gégeizmok segítségével szándékosan megrövidítjük hangszalagjainkat és nem rezegtetjük őket teljes hosszúságban.

Félhangzó: vagy semi vocalis, magánhangzó és mássalhangzó közötti tágassági határon képzett hang. A régi nyelvészek félhangzónak nevezik az l, m, n, r hangokat. Az újabb nyelvészek szerint, az i és j közötti hang félhangzó.

Folyékony mássalhangzók: vagy likvidák, a régi nyelvészek szerint az l és r-féle hangok, sőt még idesorolták a szükítetleneket (m, ny, n) is.

Folytonos hangok: az összes mássalhangzók az explozivák kivételével, tehát: f, v, sz, z, s, zs, j, h, l, r, m, n, ny.

Főnyomaték: a levegőnek az alapnyomatékánál fokozottabb nyomattal való kiszorítása.

Frons: lásd: corona.

Gégezárhang: a hangszalag-zárhang helytelen elnevezése.

Hanghullám: a hangforrásként szolgáló test, levegőt mozgásba hozó rezgése, hullámozása.

Hanglejtés: a hangmagasság beszéd folyamán való változása.

Hangrés: a két hangszalag belső szélei között lévő rés.

Hangskála: azon különféle rezgésszámú hangok sorozata, melyeket az ember legkisebb és legnagyobb rezgésszámú hangjának két szélső határa között elő tud idézni.

Hangszalag réshang: a h hang, ilyenkor a kannaporcogók a hangszalagokat annyira szétvonják egymástól, hogy belső szélük kb. 10 foknyi rést alkot.

Hangszalag zárhang-ról beszélünk, ha a hangszalagok mindvégig szorosan egymáshoz záródnak. Ha ezt a zárt megnyitjuk az összepréselődött levegőnek, akkor pattanásszerű zajt hallunk, ez a h. zárhang. Hangos beszéd közben rendszeresen észrevétlen marad.

Hangszín: összetett hangokon észlelhető, mert az alaphanghoz csatlakozó felhangok okozzák. A hangszín tehát a felhangok számától és minőségétől függ.

Hangzósság: a beszédhangoknak a nyomatok erejétől és az akadály minőségétől függő hallhatósági sajátysága.

Hasíték hangok: azok a hangok, melyeknél az ajkak visszahúzódva olyan széles és magas nyílást hagynak, hogy a levegő ennek érintése nélkül hagyja el a szájüreget. Ezek: e, é, i, í.

Hátraható hasonulás: vagy asszimiláció lehet: I. A képzés módját érintő hátraható erejű asszimiláció. Pl:

kalapba, évfolyam, évszak-ból lesz:

kalabba, éffolyam, éfszak.

Azért a képzés módját érintő hátraható erejű ass. mert a hátul álló zöngés mássalhangzó hatására, az előtte álló mássalhangzó, ha zöngétlen is zöngéssé

válík, ha pedig zöngétlen, akkor az előtte álló is azzá lesz. II. A képzés helyét érintő hátraható erejű asszimiláció. Pl.:

vén madár, házzsindely, készség és lesz:

vémmadár, házzsindely, késség.

hadgyakorlat, svédgyufa, utca, hét tyuk.

hadgyakorlat, svéggyufa, ucca, hélytyuk.

III. A képzés helyét és módját egyaránt érintő hátraható erejű asszimiláció. Pl.:

község, egész zsiger, gyógytorna kiejtése:

kösség, egészsziger, gyóytorna.

Ikerített mássalhangzók: vagy geminátáknak nevezik azokat a hosszú mássalhangzókat, amelyek csak a szó belsejében két magánhangzó között fordulnak elő. Kezdő fele a megelőző, végző fele pedig a következő szótaghoz tartozik. Pl.: lát(l)am, jobba(n), hallás. (Vannak azonban nyelvek, melyekben más hangtani helyzetben is ejtenek ikerített mássalhangzót.)

Illabialis magánhangzók: lásd: hasíték hangoknál.

Implozió: ha a tüdőből áramló artikulációs levegő a záruk mögött öszszepreéselődik.

Interdentális terület: a felső fogsor alsó széle, vagy a felső és alsó fogsor közötti rés.

Inyvitörta: a gégehez legközelebb eső mozgatható rész, vagy lágy iny, latinul velum palatinum, vagy csak velum.

Jéshett, vagy palatizált zárhangok: vagy mouillirozott zárhangokról beszélünk akkor, ha a levegőnek a zár megnyitása után való kipuffanása olyan, hogy a levegő kénytelen még előbb egy széles, de alacsony, csőszerű résen áthaladni, mielőtt szabadon szétoszolhatna.

Kapcsolóhangoknak nevezték régebben, a csökkentett nyomatékú magánhangzókat.

Kétakadályúak: azok a hangok, melyeknek képzésekor két akadályba ütközik a levegő. A két akadály egyike mindig a hangszalagoknak váltakozó zár és rés képződése. Azonosak a zöngés mássalhangzókkal.

Kettőshangzó vagy lat. diphthongus egy teljes nyomatékú és egy csökkentett nyomatékú hang egyszótagos kapcsolata. Pl.: jóu, vout.

Kétrésűek: azok a hangok, melyeknél a zárszerű helyzet közepén alakul ki, de tőle jobbra és balra, tehát két oldalt keletkezik a rés. Ilyenek az l-féle hangok.

Kezdő kapocs: a hangkapcsolás első mozzanata, vagyis az a helyzet, midőn a beszélő szervek, melyeknek az illető hang képzésében szerepük van elhagyják nyugalmi helyzetüket és elfoglalják a hang képzéséhez szükséges helyzetüket.

Közlött hangsúly: azt jelenti, hogy abban az esetben, ha egy szón erőségi hangsúly van, ez csakis bizonyos meghatározott szótagján lehet. Pl.: a magyar nyelv szabálya szerint, a főnyomaték az első szótagon van.

Közép nyomaték: az erőségi hangsúly közepes erősségű fokozata.

Labialis magánhangzók: á, a, o, ó, ö, ő, u, ú, ü, ü.

Labiodentális vagy dentilabialis réshangok: f, v. Lásd: dentilabialis réshangnál.

Lélekzooállás: a mellso hangszalagok 40 foknyira és a hátsó hangszalagok 60 foknyira széjjelhúzódtak.

Magassági hangsúly: a hangnak a beszélő egyén beszédjének, közepes magassága fölé való emelése.

Mediáknak nevezték a zöngés zárhangokat. Ezek: b, d, dz, dzs, gy, g. Másképpen lágyejtésű hangok, melyeknél a zárlat passzív természetű, azaz akaratunktól független.

Medialis artikuláció: a nyelvnek az a működése, melynél a levegő mindig a szájürege közepvonalán haladva győzi le az akadályt (zárt vagy rést).

Mediodorsum: a nyelvhat középső része.

Mediopalatális terület: ott kezdődik, ahol a szájpadlácsonnt végződik.

Mellhang: ezek képzésekor egész hosszúságukban rezegnek a hangszalagok, mely alkalommal a mellkas szerepel mint rezonátor.

Mellregiszter: a mellhangok skálájának a neve.

Moullirozott zárhangok: lásd: jésített zárhangok.

Nagyolt átírás: azon nem teljesen fonetikus írásmód, melynél csak néhány elkerülhetetlen fonetikus jelet használnak.

Naso-orális hangok: azok a hangok, melyeknél a lágyiny indifferens módon csüng lefelé. A levegő pedig részben a szájüregben, részben az orrüregben át távozik.

Nyíláshangok: a magánhangzók, melyeknek lényege, a hangszalagok rezgése következtében keletkezett zöngé. Felosztjuk: hasíték és szád-hangokra.

Nyomaték: az artikulációs levegőnek bizonyos erővel való kiszorítása tüdőnkéből.

Orrhangok: lat. nasalis vagy szűkítettlen hangok. Ezek: m, n, ny.

Öblösség: a hangszínek a rezonátor ürtartalmához és nyílásához való viszonya.

Pillanatnyi hangok: az explozívák, vagy zárhangok. Ezek: p, b, t, d, c, dz, cs, dzs, ty, gy, k, g.

Postalveoláris terület: a foghús fölött érezhető kidudorások helye.

Postdentális terület: a felső elülső fogak belső fala.

Postdorsum: a nyelv hát hátsó része.

Postpalatális terület: a kemény ínytől az inycsap kezdetéig tartó terület.

Prædorsum: a nyelv hát elülső része.

Raccoló r: az inycsap segítségével képzett váltakozó, u. n. uvuláris tremuláns, mely úgy képződik, hogy a nyelv töve csatornaszerűen bemélyed és a tüdőből áramló levegő ebben a csatornában rezegteti az inycsapot.

Réshangok: f, v, sz, z, s, zs, j, l, h.

Respiratio muta: az élettani célból történő lélekzés neve.

Respiratio phonatoria: a beszéd céljaira szolgáló lélekzés.

Susogó állás: a mellső hangszalagok zártak, a hátsók csekély rést alkotnak.

Svarabhaktik: az átmeneti hangok neve szanszkrit nyelvből átvéve. L.: átmeneti hangok.

Szádhangok: á, a, o, ó, u, ú, ö, ő, ü, ü.

Szájhangok: az összes hangok az orrhangok kivételével.

Sziszegők: sz és z hangok.

Tennis hangok: vagy kemény ejtési hangok a zöngétlen zárhangok, illetve explozívák, melyeknél a zárlat nyitása aktív, vagyis akartunktól függő. Ezek: p, t, c, cs, ty, k.

Uvuláris terület: az inycsapnak a szájüreg felé néző része.

Velaris hangok: melyeknél a nyelv hátul a velum közelében van ill. itt artikulál, szemben a palatális hangokkal.

Váltakozók: az r-féle hangok.

Zárállás: a hangképzés azon helyzete, melynél a hangszalagok belső szélükkel és a kannaporcogók egy-egy nyulványukkal mindvégig szorosan egymáshoz záródnak.

Zárhangok vagy explozívák: p, b, t, d, c, dz, cs, zs, ty, gy, k, g.

Zárt magánhangzók: A középső és felső nyelvállással képzett magánhangzók.

Zöngé hangok: á, a, o, ó, u, ú, e, é, i, í, ö, ő, ü, ü.

Zöngés hangok: b, v, d, l, r, z, dz, zs, dzs, j, gy, ny, g, m, n.

Zöngétlen hangok: p, f, t, sz, c, s, cs, h, ty, k.

Zöngétlen médiák: azon zárhangok melyek eredetileg zöngések voltak, de a nyelvtörténet folyamán elvesztették zöngéjüket. Két zárjuk még ma is olyan gyenge, mint amilyen akkor volt amikor még zöngével ejtették őket.

Hangvári Pál.

VISSI MARGIT

Vissi Margit a siketnémák soproni intézetének tanára május hó 25-én Sopronban visszaadta lelkét Teremtőjének. Az év legszebb hónapjában, amikor a természet újjáéledésében és a virágok színpompájában gyönyörködünk, hervadt el a mi kis margitvirágunk.

Fájdalmas és megdöbbentő, hogy ezt a kedves és anyyiunk által szeretett nevet tragikus hirtelenséggel gyászkeretben kell olvasnunk. Sokak lelkében jelent meg egy jóságos tanár, egy nyugodt, szelid, nyittekintetű nő képe, sok-sok jótett hálás emléke.

A szeme bezárult, ajaka elnémult, a gyász-zsoltosma elhangzott. Mi maradt utána? Sokak mérhetetlen fájdalma és gazdag lelkének szétosztogatott kincsei.

A fájdalomtól szétmargangoltan álltunk mindnyájan a megszentelt helyen, midőn a természet törvényei szerint porhüvelyét át kellett adnunk az anyaföldnek. Igen! Ott kellett állnunk a sírjánál és kétségbeesetten néznünk az elmulást. Mi gyarló emberek tehetetlenek vagyunk a nagy titokkal szemben...

Vissi Margit nagy nevelő volt. Igazi anyja és barátja a reábizott kis siketnémáknak. Krisztus „Effeta”-ját alapos felkészültséggel, világos egyszerűséggel és tisztánlátással valóította meg. Növendékeinek oly kincseket osztogatott, amik örök értékek maradnak. Tanári munkásságát az áldozatos, buzgó emberszeretet jellemezte. Lelkét teljesen betöltötte a gyögypedagógia légköre és ezért minden hivatásával járó munkát bizonyos magaslatról nézett. Az ő lelkében minden szülő jó és biztos kézben tudta gyermeke sorsát.

Nehéz feladatát mindenkor közmegelegedésre, kivételes tapintattal, feletteseiben teljes bizalmat és megbecsülést, kollégái körében pedig szeretetet kiváltva látta el. A felületes szemlélő talán komoly, mindent túlszigorúan megítélő, igazságos karfársat látott benne, de aki lelke közelébe férközhett, mélyenjáró szellemet, zárkózott, de sok meleg kincset őrző színarany szívet talált benne.

„Mindenkinek mindene” — csendül ki a részvételek egyikének sorai-ból. Nemcsak iskolának, hanem társadalomnak is mindene volt. Korai halálával, mélységes és megrendítő gyász borult a MANSz helyi csoportjára, a városi munkaiskola vezetésére, a hadigondozó irodára, az ONCSA-házakra és a Légő-szervezetre. Ahol megfordult, szeretetet, békét, megértést és vigasztalást árasztott. Tanított és jó példát adott. Fáradhatatlan munkáját végtelen jósága, szelidsége és okossága vezérelte. És mindezt szeretett hazánkért, magyar testvéreinkért és az eszmékért tette. Valahányszor hallottuk, mindig éreztük, hogy mindez magyar szívből jön, magyar szíveket igyekszik egybeolvasztani.

Nála úgy az iskolai, mint a társadalmi munka nem fárasztó robotot, hanem lelki üdülést jelentett. Talán ez volt a baj, mert a munkában nem ismert határt. Szerettei, környezete hiába kérték, hiába óvták, hogy pihenéssel gyűjtsön új erőt. Ő dolgozni, alkotni akart. Minden ügyet, munkát, mely hazáját szolgálta, előbbrevalónak tartotta, mint az egészségét. És ez lett a végzete. Isten magához hívta és Margit engedelmeskedett.

Olyan szomorúan, őszintén és fájdalmasan kevés embert búcsúztatott Sopronunk, mint őt. Nem csoda, ha egy ilyen magasan szárnyaló lélektől, ilyen értékes embertől fájó lélekkel, könnyes szemmel búcsúztak el rokonok, jóbarátok és karfársak. Letört a nemes szív, lezuhant a mindig felfelé szárnyaló lélek.

Margitunk! Csak egyetlen mondásodat idézem: „Ha újból születhetnék, ismét csak erre a pályára lépnék.” Távozásod után is isztelettel és szeretettel tekintünk Reád!

Vissi Margit Vácon született 1911-ben, Édesapja az ottani siketnémák intézetének tanára volt. Margit már gyermekkorában sokszor járszadozott együtt a kis siketnémákkal. Megbarátkozott velük és úgylátszik, hogy ez a sokszori kedves együttlét hagyott nyomot a lelkében és érlelte meg később az elhárítást, hogy élete a gyógypedagógiai pályán teljesüljön be. Nevelő tanári munkássága és az itteni internátusban eltöltött élete mind mélyebb betekintést engedett siketnémáink lelkivilágába. Minden nemes eszméért hevülő egyéniségével látott tehát a nagy nevelői munkához. Megboldogult kartársunkat pünkösdvasárnap délutánján temettük nagy részvét mellett. A koszorúikban és virágcsokrokban gazdag ravatalnál intézetünk igazgatója búcsúztatta.

Fertőszegi Berta.

1930 szeptemberének egyik délelőttjén tizenkilenc, egymásnak ismeretlen, hallgató szorongása töltötte be Tanárképzőnk igazgatójának várószobáját. Mind tanulni vágyó fiú és leány volt, kik az ifjak keblében lángoló szent tűz magasztos érzésével há-ározták el magukat arra a feladatra, hogy az intézeteinkben folyó nagy embermentő munka apostolai lesznek napról-napra, hétről-hétre negyven éven át.

Az egyik igazgatótanár, a másik főlényesen szemlélődött az új környezetben, ahol áldozatos munka hordozóinak emlékét lehelték a megszentelt öreg falak. Ezek között állt magabiztosan egy szerény, anyagi szelidséggel az ol-tárképek Madonnáira emlékeztető, arcvonásaival a megtestesült jóságot sejtető leány. Szemében nagy lelki mélységet, sok-sok jóakaratot és a szüleiük bűnét szenvedni kénytelen, az élet legnehezebb keresztjét hordozó eseteteken való segíteni akarást tükröző fényt láthattunk. Ilyennek ismertük meg Őt az első pillanatban és később sem csalódtunk benne, mert ilyennek bizonyult négy hosszú tanulmányi esztendő során is Vissi Margit. Bemutatkozáskor a jól nevelt gyermek szerénységével és az úrilány modorával közeledett mindenkihez, miért is méltán nyerte el rövid idő múltán mindannyiunk őszinte szeretetét, megbecsülését, sőt tiszteletét és bizalmát is.

Amikor az avatás feledhetetlenül szép és felemelő ünnepe után, mint fiatal tanár elhagytuk az Alma matert, velünk együtt Ő is megízlelte a nevelőtanárság akarás kenyerét. De hogyan viselte el beosztását! Büszke volt rá, hogy két kezével ápolhatta a gondjaira bízott apróságokat s mosolygott, mert erősebb, alázatosabb és nemesebb lelkű volt mindannyiunknál.

Június 23-án 10 éves találkozáskor kellett volna összegyűlnünk. Belenyugodtunk, hogy ezt most nem tehetjük mikor az ország fennmaradásáért élet-halál harcot folytat s mégis találkoztunk! És mennyivel őszintébb ez a szomorú találkozás, mikor gondolatban együtt vagyunk a fekete gyászleppelle bevont ravatalnál, amelyen immár örök álmát alussza a fennkölt szellemtől elhagyott és az anyaföldbe megtérni vágyó test. Ott vannak gondolataink, akár a lövészárkokban folyó harcizaj közepe, akár az óvóhely által nyújtott menedék imája, akár a szétbombázott családi tűzhely tragikus állapot letargiájában szállt is el Hozzád. Mily szomorú találkozás és megható látvány is ez, derékba törve, kidőlve látni a tavasz minden pompájában virágzó fát mielőtt bőséges gyümölcsét meghozta volna.

Amikor az általad oly nagyon szeretett és most árván maradt növényedek mellett közvetlen kartársaid, valamint ismerőseid utolsó utadra kísérték, tudjuk, mindannyian örökre szívünkbe zártak, hogy kegyelettel őrizhessék ott emlékedet.

Mi, akik csak magunkbaszállva könnyezhettünk korai elmulásod felett érzett őszinte fájdalomunkban, arra kérünk, fogadd tőlünk — egykori évfolyamtársaidtól — e szerény sorok által azt a virágcsokrot, mely, őszinte fájdalomunkra, hiányzó koporsódról s amellyel utolsó Isten hozzád-ot kívánunk mondani Néked... kedves Vissike...!

1944. május 28.

Horényi János.

A „Magyar Siketnéma” lap „Gyermekeknek” című rovatáról

A „Cházár András” Orsz. Siketnéma Otthon kiadásában megjelenő „Magyar Siketnéma” 194b. július 1-i 6. számának első oldalán rövid „Értesítés” látott napvilágot, melyet a siketnémák nevelés-oktatásával foglalkozók a legnagyobb örömmel fogadtak.

Györgyfy Ákos kartársunk, felelős szerkesztő és kiadó ebben arról értesíti az érdekelteket, hogy „a felnőtt siketnémák sorstársi együttérzésből e lapjuk terjedelmének egynegyed részét felajánlják az iskolás siketnéma gyermekeknek, akik az iskolai tanítás szünetelése miatt a sorstársi kapcsolatból kiestek. Örömmel nyitja meg — úgymond — a „Gyermekeknek” c. rovatot s a lapot minden siketnéma gyermeknek, akinek címét az intézetek igazgatóságától megkapta, elküldi.

Azóta hozzánk is eljutott a lap s annak „Gyermekeknek” c. rovatát élvezettel olvastuk át.

Györgyfy Ákos tanártársunknak nemesszándékú, hézagpótló és valóban gyakorlati értékű elhatározását őszinte hálával fogadtuk és annak meszteri megvalósításához szívből gratulálunk! Köszönjük neki, hogy a segítségünkre sietett, hogy tökéletesítette, kiegészítette s a legideálisabban megoldotta azt az elgondolást, melyet pl. a soproni intézet tanári testülete a növendékekkel való levelezéssel, intézeti hírek közlésével, szellemi öntevékenykedésre való buzdítással iparkodott keresztülvinni.

Györgyfy Ákos ezt a „Gyermekeknek” c. rovatot oly kiváló szakszerűséggel írta meg s annyi hasznos, a nagyobb tanulók által járszi könnyedséggel megérthető és elsajátítható anyaggal töltötte meg, hogy azok türelmetlenül fogják várni az egyes számokat s a szülői házban is tantermük kerek asztalánál képzelve magukat, szívesen fognak a messze Budapestről velük oly közvetlenül és kedvesen társalgó Tanár úr szavaira figyelni.

Györgyfy kartársunk a hosszú szünidő alatt is igyekszik a tanulók lelki tartalmát gazdagítani s őket szellemi gondozásban részesíteni. Ezzel enyhíti, csökkenti azt a szellemi veszteséget, mely a tanítás szüneteléséből származik. A megértő és hozzáértő szakember jóságos mosolyával, szeretetteljes simogatásával hívja, buzdítja őket a folytatólagos lelki tevékenykedésre. Páratlan egyszerűségből fakadó elgondolásával és e gondolat pompás megvalósításával pótolta a halló gyermekek rádióiskoláját, amiért csak köszönet és elismerés illeti őt.

A növendékeink válaszleveleiből látjuk, hogy ők is mily boldog örömmel várják Györgyfy tanár úr váratlan ajándékát. „Ment nagyon szeretnék otthon is olvasni” — írja egyik tanulónk.

És milyen kedves és értékes meglepetés lenne mindannyiunkra nézve, ha ezt a rovatot állandósítanák, szerkesztené a tanév folyamán is! Hiszen a felnőtt siketnémáknak egy része is szíves-örömezt olvasgatná azt és fejleszthetné szókincsét és nyelvrézkét a jól megírt mesékben, tréfákban, rejtvényekben. A jó siketnémának is holtig kell tanulnia.

Nagyrabecsült kartársunknak áldozatos munkáját, nemes törekvését háláljuk meg erkölcsi és anyagi támogatásunkkal! Az anyagi támogatásra minden intézet módot fog találni.

A „Cházár András” Orsz. Siketnéma Otthoz vezetőségének pedig hálás köszönetet mondunk azért, hogy lapjának rendelkezésre bocsátásával a kis sorstársainkat nagybecsű pártfogásukba vették és a gyermekújság örömeivel ajándékozták meg őket.

Wayán Ferenc.

Tagnévsor 1943. december végén.

Közli: Zsenaty Dezső főtitkár.

- Aggházy Irén, Ujpest
 Angyal József, Vác
 Angyal Józsefné, Vác
 Aranyi József, Ungvár
 Aranyiné Nagy Katalin, Ungvár
 Babilya Margit, Kispeszt
 Dr. Baranyai Géza, Budapest
 Bartal Sándor, Kisújszállás
 Bács László, Kaposvár
- 10 Balezky Bertalan, Ungvár
 Dr. Barabásné, Jónás Erzsébet Bp.
 Dr. Bárcki Gusztáv, Budapest
 Berényi Ferenc, Budapest
 Berényi Úveges Sándor, Szeged
 Berkes Béláné, Budapest
 Berinza István Budapest ny.
 Dr. Bernáth István, Budapest
 Bíró Sándor, Vác
 Bíróné Tihanyi Erzsébet, Vác
- 20 Besenyői Mátyás, Vác ny.
 Bojthay Béla, Sopron
 Bojthayné Tóth Adél, Sopron
 Bors Vilmos, Budapest
 Bründl Ödön, Sopron
 Bulecza János, Ungvár
 Czeglédy György, Budapest
 Császárné Báthory Margit, Bpest
 Cseresnyés Ferenc, Bpest ny.
 Csizmazia Kálmán, Szeged
- 30 Csomor Anna, Gyula
 D. Dalmay Mária, Bpest
 Dankó István, Eger
 Dulya Antal, Losonc
 Dunay Blanka, Gyula
 Duráczky József, Kaposvár
 Ehling Jakab, Budapest ny.
 Erdélyi József, Eger ny.
 Erdős Árpádné, Budapest
 Essósy József, Kisújszállás
- 40 Fehér Sándor, Budapest
 Fehérváry Sándor, Szeged
 Dr. Fejérmé Nyitribusz Ilona, Bpest
 Ferghete Traján, Kolozsvár
 Ferőszegi Berta, Sopron
 Fiedler Lajos, Budapest
 Fizáry Bódog, Budapest
 Fizáryné Tichy Marianna, Bpest
 Füzesi Árpád, Budapest
 Gajáczi Ferenc, Aszód
- 50 Garay Ödön, Kolozsvár
 Gansel Irén, Budapest
 Garbayné Konkoly Mária, Debrecen
 Dr. Gazdagné Nagy Sarolta, Vác 110
 Gábor Lajos, Szeged
 Gábory Lajos, Eger
 Gáldy Andor, Budapest
 Gáspár Árpád, Kecskemét
 ifj. Gáspár Árpád, Vác
- Gáspár János, Debrecen
 60 Gáspár J-né Kállay Teréz, Debr.
 G. Lengyel Mária, Bpest
 Gerstner Ödön, Vác
 Gogola Aladár, Vác
 Góts Ottó, Budapest
 Greisinger István, Budapest
 Gresz József, Szeged
 Dr. Gyné Hegedüs Mária, Bpest
 Gyovay D. József, Szeged
 Györgyfy Ákos, Budapest
- 70 Gyórfy Pál, Budapest
 Gyulai László, Budapest
 Hajdu Lajos, Budapest
 Dr. Heyer Márton, Kolozsvár
 Dr. Heyer Mártonné, Kolozsvár
 Hajós Elemér, Kispeszt
 Hanyvári Pál, Sopron
 Haraszthy Kálmán, Debrecen
 Hámory Aladárné, Kaposvár
 Hellebrandt Gizella, Kaposvár
- 80 Herodek Károly, Budapest ny.
 Hikkel István, Budapest
 Hochrein Lajos, Budapest ny.
 Horényi János, Kolozsvár
 Horváth Frigyes, Szombathely
 Horváth Kálmán, Budapest
 Horváth Lajos, Kaposvár
 Istenes Károly, Budapest ny.
 Iványi József, Budapest ny.
 Jármér Lajos, Budapest
- 90 Jármerné Tekes Julianna, Bpest
 Jászóyné Vajda Vilma, Gyula
 Jávör Gyula, Debrecen
 Turchányi Hedvig, Gyula
 Jónás László, Budapest
 Juhász Zoltán, Eger
 Kabán József, Kolozsvár ny.
 Kallós Erzsébet, Vác
 Kanizsai Dezső, Bpest
 Kanozsai József, Losonc
 Kapitány János, Kaposvár
- 100 Kardos Ignác, Budapest
 Karnay Árpád Budapest ny.
 Dr. Karátsonyiné Kovács. K. Margit, Kecskemét
 Kádas György. Kisújszállás
 Kákonyi Sándor, Szeged
 Kelemen Mária, Gyula
 Kelemen Géza, Debrecen
 Kenderessy Gyula, Losonc
 Kerényi József, Budapest
- Kiss Vera, Debrecen
 Király Endre, Aszód
 Klug Péter, Budapest ny.
 Kondra Pál, Kisújszállás
 Kovácsné Payer Ilona, Bpest
 Kovácsné Metzner Anna, Bpest

- Kovácsné Szúlyovszky Lilla, Gyula
 Krenkóné Grábler Matild, Székes-
 fehérvár
 Dr. Krieger György, Budapest
 Krupa Pál, Vác
 Konrád György, Budapest
 120 Kovalikné Bolla Gizella, Kispest-
 Wekerle-telep
 Kuczín István, Ungvár
 Laborfalusi Gyula, Kisújszállás
 Laczkó István, Kisújszállás
 László Géza, Kaposvár
 Leopold Rezső, Eger
 Lett József, Kecskemét
 Lovász Árpád, Budapest
 Libucz József, Nagyvárad, ny.
 Dr. Lőrinczné Sófalvy Rózsa,
 Lisper ny.
 130 Maár János, Sopron
 Magyar László, Budapest
 Markó Ferenc, Budapest
 Markovits Tibor, Budapest
 Marosfalvi Albertina, Kolozsvár
 Molnár Béla, Szeged
 Murányi Antal, Budapest
 Müller Lajos, Kolozsvár
 Nagy Görgyi, Gyula
 Nagy Lajos, Kolozsvár
 140 Nagymajtényi László, Szeged
 Némethy Kázmér, Budapest ny.
 Papp György, Debrecen
 Patakiné Szalay Vilma, Vác
 Pálincás Sándor, Losonc
 Pavlenkóné B. Zsófia, Kolozsvár
 Pánczél Imre, Gyula
 Pető Ferenc, Budapest
 Pesky Mária, Kaposvár
 Petróczy József, Szombathely
 150 Pirovits Jenő, Budapest
 Prekopp Ferenc, Losonc
 Prekopp Ferencné, Losonc
 Prohászkané Csuley Kornélia, Gyula
 Rédigér Károly, Budapest ny.
 Révász Kálmán, Budapest
 Rott Lajos, Kolozsvár
 Salgó Elemér, Budapest
 Sándor Lajos, Budapest ny.
 özv. Sándorné Reinwarth Lujza,
 Budapest
 160 Simon József, Budapest ny.
 Siposs Jenő, Vác
 Dr. Sőkyné Farkas Mária, Kaposv.
 Solymos Sándor, Eger
 Spitzer Irén, Budapest
 Schannen Péter, Budapest ny.
 Schnitzl Gusztáv, Budapest
 Schönberger Mór, Budapest
 Schreiner Ferenc, Budapest
 Steffler Dezső, Kaposvár
 170 Szabó Géza, Eger
 Szabó Gyula, Kecskemét
 Szabó Rezső, Kolozsvár
 Szaucsekne Buzáth Aranka, Bpest
 Sztalmári A.-né Vámi Juliska, Bp.
 Szentgyörgyi Gusztáv, Bpest
 Szép József, Budapest
 Szikra Józsefné, Fizáry Marianna,
 Budapest
 Szilárd Margit, Budapest
 Szirt János, Kolozsvár
 180 Szomor Endre, Budapest
 Szöllősiné Szemeshegyi Klára, Bp.
 Takács Gyula, Sopron
 özv. Takácsné Ember Ilona, Ungv.
 Tamás Istvan, Debrecen
 Tamásné Váry Kornélia, Vác
 Tapolcsi Ernő, Budapest
 Tatai Vilma, Eger
 Tóth Istvánné, Láng Mária, Bpest
 Dr. Tegyeyné Ábel Vilma, Bpest
 190 Telkes Alfréd, Kispest, Wekerle-
 telep
 Thüringer János, Budapest
 Thüringerné Darvas Olga, Bpest
 Tinschmidt Ernő, Losonc
 Tinschmidtne Markovits Vilma, Lo-
 sonc
 Tóth Árpád, Debrecen
 Tóthné Szabados Ilona, Debrecen
 Tóth Ferenc, Nagyszöllös
 Tóth Imre, Kisújszállás
 Török Sándor, Szeged ny.
 200 Tudós József, Sopron ny.
 Ujvárosy József, Budapest
 Ujváry Ferenc, Szeged
 Ürmössi Jenő, Kolozsvár
 Válek János, Vác ny.
 Vajda Lajos, Budapest
 Vargha Béla, Debrecen
 Vass János, Sopron
 Vándory Dezső, Budapest
 Végh Ferenc, Sopron
 210 Veress János, Ungvár
 Vida Lajos, Budapest
 Vissy Margit, Sopron
 Völker József, Sopron ny.
 Wallrabenstein Frigyes, Bpest
 Wallrabenstein F.-né Farkas Gizel-
 la, Budakeszi
 Wayán Ferenc, Sopron
 Weszelovszky Lajos, Budapest
 Wolkóber János, Vác ny.
 220 Zalán József, Budapest
 Záborszky Árpád, Vác ny.
 Zsenaty Dezső, Budapest
 Zsembai Ferenc, Vác
 Zsembéri József, Vác
 Zsenatyné Szakszon Gizella, Bpest
 226 Zsótérné Simon Etelka, Bpest.

Lapszemle.

Magyar Tanítóképző. 1944. 7. szám. — vitéz Fraknóy József: „A falusi tanítóság egyik legnagyobb kérdése a lakás.” A budapesti tankerület kir. főigazgatója ebben a nagyhorderejű cikkben ezeket írja: „A dolog lényege az volna, hogy az állam vagy község jóállása alapján tökeeros építő vállalkozás az egészséges életet és családalapítást biztosító tanítói lakást építené azokban a községekben, ahol ezt a kormányzat elsősorban szükségesnek látná. Az a tanító, aki hajlandónak mutatkozik arra, hogy legalább 25—30 évig egy helyen maradjon, lakbérével törleszteni lakását s így az tulajdonába menne át. A főkegyűjtésnek ez a módja olyan erős rugó, amely sokakat kötne le a faluhoz, sőt a földhöz is. Ilyen helyeken földhöz vagy legalább is olcsó földbérlethez kell juttatni a tanítót. A gazdasági megerősödés lehetővé teszi, hogy gyermekeit lakásától távol — valamelyik városban — nevelhesse. A tanítógyermeknek most már szívesebben fognak tanítóképzőbe menni, mert legalább egyik közülük már az apja meglévő házába költözhet. A tanító jobb javadalmazása nem oldja meg egyedül a kérdést, azonban a fentebb vázolt módtól sokat lehet várni. A Tanügyigazgatási Tiszviselők Orsz. Egyesülete évek óta szőnyegen tartja ezt a kérdést, számításokat végzett, minden eshetőséget (betegség, elhalálozás) átvizsgált, szakértő építészeti és biztosítási tényezőkkel megtárgyalt. Tudjuk azt is, hogy a tárgyalások más szolgálati ágak tiszviselőinek érdeklődését is fölkellették. Bármennyire is méltányos volna mások számára is hasonló főkegyűjtési lehetőség, itt a kérdés fordulópontja a közérdekben van és azon, hogy a lehető legnagyobb országos érdek a falunak állandó tanítóval való ellátása.” — A cikkben vázolt terv valóban olyan természetű, hogy annak megvalósítása egy csapásra megoldaná a tanítókérdést, mert a családirház megszerzésének lehetősége minden ember számára az egyik legerősebb vonzóerő. *Testvéregyesületi hírek* címen a Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete miniszteriumba benyújtott emlékiratát ismereteli a lap 18 pontba foglalva. Ezért a kartársi együttérzés és figyelem megnyilvánulásáért itt fejezzük ki őszinte köszönetünket a *Magyar Tanítóképző* nagyérdemű szerkesztőjének.

Anya és Gyermekvédelem 1944. évi júliusi számának vezércikkében *Doroghi Farkas Ákos dr.* polgármester a munka becsületéről ír: „Mindnyájunk boldogulása, élete és kenyeré attól függ, hogy milyen munkát végzünk a nemzeti közösség szolgálatában...” „A munka megbecsülése és értékelése áll a középpontjában annak a szociális rendnek, mely az új korszak életét hordozza. Ma már a munka becsülete dokumentálja legszembetűnően a — nemzeti becsületet!” — Olyan szavak ezek, melyeket minden embernek mindig magától kellene látni mindaddig, míg vérvé nem válnak, mindaddig míg teljesen azonosítja magát velük. Különös figyelmet érdemel *vitéz Szathmáry Zoltán*: „*A meddőségről*” tartott előadása. Elsősorban a fiatalságnak szól ez az írás, azoknak akik most kezdik életük útját, hogy óvja őket a tévelygéstől az egész életükre szóló károsodásoktól. Orvosi szempontból két részre osztotta előadását: külön fejezetben taglalja a férfiban rejlő és külön az asszonyokban rejlő meddőségi okokat. Megállapítja, hogy a baj oka legtöbbször a férfiban rejlik, még pedig a férfi házasság előtti életének a következménye. Utolsó mondatát ide iktatjuk: „Úgy érezzétek meg tiszta fiatalságtokat, úgy éljétek, úgy dolgozzatok tisztán, önzetlenül és becsületesen hazátokért és jövőendő családokért, hogy mindenkor kiállhassátok a következő nemzedék bírálatát és a jó Isten ítéletét!” *Kovácsnay Erzsébet*: „*Felnőtt egykék az élet viharában*” című elmefuttatása is azt bizonyítja, hogy rettenetes hibát követ el az a szülő, aki csak egy gyermeket akar. A helyes utat mutatja *dr. Zemplényi Imre* közleménye: „*A büntetés kérdése a gyermeknevelésben*” címmel. Az örök probléma a kényeztetés és a következetes, de szeretetteljes nevelés. Főleg a testi fenytetés kérdését fejtegeti és megállapítja, hogy ha a gyermek más úton engedelmességre és jobb belátásra nem bírható, szükséges a testi fenytetés is. Természetesen az az igazán jó nevelő, akinek a nevelői tekintélyt nem kell sűrűn alkalmazott testi fenytetéssel biztosítani. A tekintélytartás a nevelői tudás lé-

nyegéhez tartozik és a szeretettel, jó példával történő nevelés az az eszmény, melynek megközelítése minden nevelő elsődrendű feladata. *Dr. Prámer József* az örökbefogadás, a gyermekek örökösdése, valamint a házasságon kívüli gyermekek jogi helyzetének ismertetésével fejezi be „*A család védelme a magánjogban*” című cikksorozatát. *Jahn Adél* „*A mese az irodalomban és az óvodában*” címen olyan közleményt ad, mely egyformán tarthat számon úgy a hivatásos nevelők, mint a szülők érdeklődésére. Szomorúan aktuális női feladatról ír *Csermely Józsefné* az „*Elpusztult otthonok—új otthonok*”-ban. *Vajda Marietta* novellájából az első gyermek mosolyog felénk. *Györgyfy Ákos: Engedelmeskedtem* című verse, valamint az „*Irodalmi kultúra*” és „*Feljegyzések*” rovat egészíti ki a lap tartalmát.

Hírek.

KÉREM INTÉZETEINK IGAZGATÓIT, hogy intézeteik háborús igénybevételéről, a kartársak katonai szolgálatáról vagy a háborúval kapcsolatos másféle munkateljesítményeiről lapunkat értesíteni szíveskedjenek.

HALÁLOZÁS. Vargha Béláné szül. Tóth Erzsébet, Vargha Béla debreceni igazgató kartársunk felesége, életének 65-ik, legboldogabb házasságának 39-ik évében, június hó 13-án csendesen elhunyt. A debreceni Köztemetőben temették el június hó 17-én. — Isten vigasztalja megsebbzett szívű kartársunkat, a megholtnak pedig adjon csendes síri álomot. — Nyugodjék békében!

HADIVAKOK A POSTÁNÁL. A nagy német birodalom a világháború dacára nem szűnt meg gondoskodni a hadivakok helyzetének elviselhetővé tételéről. Ezzel nekünk és bizonyára másoknak is példát mutat, miként kell a humanizmust gyakorlatban értelmezni és megvalósítani. A szakkörök legutóbbi jelentéséből kitérünk, hogy a német birodalmi posta száz hadivakot foglalkoztat. A beosztott hadivakok egyharmada egyszerűbb, a többi pedig magasabb munkakörben dolgozik. Munkaidejük kb. heti 36 óra. A rájuk bízott feladatot lelkiismeretesen és fokozott munkakedvvel teljesítik, ami egészségi és kedélyállapotukra jó hatással van.

EGYESÜLETÜNK ELNÖKSÉGE KÖZLI A TAGOKKAL, hogy az érvényben lévő rendelkezések értelmében sem választmányi ülés, sem pedig közgyűlés nem tartható. Mindamellelt a tanév megnyitása után, amikor a kartársak is jobbára állomáshelyeiken lesznek, ismét megkíséreljük engedélyt kapni közgyűlés tartására. Addig is az elnökség kötelességszerűen gondját viseli státusunknak és tőle telhetően megtesz mindent, ami a mai körülmények között megtehető. A kinevezések, áthelyezések és nyugdíjazások hivatalos közlése lapunk zártáig még nem történt meg s így ezek közlése a következő számra maradt. A tanév megnyitásáról különféle híresztelések terjedtek el. E tekintetben hivatalos döntés még nem történt. Szaklapunkat igyekszünk rendes időközben megjelentetni. Kérjük a kartársakat, hogy szakcikkeiket küldjék be a szerkesztő címére.

Lapunk legközelebbi száma augusztus 15-én jelenik meg. Lapzárta augusztus 10-én.

Laptulajdonos: Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete.
Felelős szerkesztő és kiadó: Györgyfy Ákos.

vargyasi Máté Ernő könyvnyomdája, Budapest, VIII., József-u. 41. T.: 139-259.